

Cirici, 100 anys

Moltes facetes

El passat 22 de juny Alexandre Cirici Pellicer hauria fet 100 anys. Innovador, intuïtiu, resulta difícil descriure les seves múltiples facetes intel·lectuals o habilitats en l'àmbit de les disciplines gràfiques. De formació noucentista, exiliat a Montpeller, al bàndol dels vençuts d'una guerra estèril, s'enfrontà a una dura postguerra des de la marginalitat en retornar a Catalunya el 1941. Treballs editorials de poca vistositat, dibuixets i il·lustracions com a feines de supervivència ompliren aquests anys, com ho foren l'escriptura, el dibuix, els guions de cinema o la crítica d'art. Més endavant, canalitzaria les idees creatives en les agències de publicitat que creà com Zen i Espira i, finalment, la faceta pedagògica en arquitectura i disseny a les escoles Elisava, Eina, i en art a la Universitat de Barcelona, al mateix temps que la lluita antifranquista i la Transició feia d'Alexandre Cirici una *patum* intel·lectual i política, amb el seu nom entre els més coneguts de l'escena política.

Noucentisme i avantguarda

Alexandre Cirici era de la colla de la revista *Ariel*, una de les primeres iniciatives intel·lectuals de la postguerra en català, sorgida el 1946, de perfil noucentista. Aquest mateix any, publicà el llibre *Picasso antes de Picasso*, un artista aleshores maleït i gairebé prohibit pel règim franquista per la seva adscripció comunista. Cirici situava l'artista malagueny en l'òrbita de l'art català i reivindicava un Picasso en el discurs del modernisme i noucentisme catalans. Llibre molt contestat pel poeta Josep M. Junoy que, altra hora avantguardista, va tornar-se del règim a la postguerra. Però les noves generacions van agrair la gosadia de Cirici i així els joves de Dau al Set: Brossa, Ponç, Tàpies i Cuixart, van ser un reclam perquè Cirici fes una passa i apostés per aquests joves, especialment per Antoni Tàpies.

Un relat modern de l'art català

Cirici s'enfrontà a la crítica d'art tronada del franquisme i construí un relat de l'art català paral·lelament als moviments de l'art internacional, trobà els equivalents i donà mesura universal a l'art que es produïa en aquest país. Ben informat, sensible als corrents que feien moure estèticament la societat, sabia anticipar-se a la tendència o detectar-la. El relat de l'art català de Cirici enllaça amb les posicions d'abans de la guerra, amb Sebastià Gasch, i evoluciona cap a una crítica sociològica, amarada de modernitat i progrés. De Picasso a Miró, de Dau al Set a Tàpies, i d'aquí a una crònica de l'art conceptual a Catalunya des de *Serra d'Or*, Cirici deixa establert un relat de l'art català que havia de culminar amb la iniciativa d'un museu d'art contemporani, que ell creà el 1960 a la Cúpula del Coliseum i que ha estat el precedent del Macba. *

Del cinema i el vídeo com a forma de coneixement

Eugeni Bonet (Barcelona, 1954) és tot un home orquestra en l'àmbit del cinema experimental i el vídeoart. És capaç de passar a banda i banda de l'hipotètic mur que separa la teoria de la creació, amb tota naturalitat. Bonet és un home teòric (m'aventuro a dir, llegint els seus textos, que també un erudit), però també un home de praxi, i és difícil de saber què és primer, si l'ou o la gallina. Els milers de reflexions i línies escrites sobre el cinema experimental es complementen als milers de fotogrames del seu cinema.

Aquestes tres facetes d'artista, comissari i escriptor d'Eugeni Bonet es despleguen en l'exposició *L'ull escolta. Eugeni Bonet: pantalles, projeccions, escrits*, que es pot veure al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (Macba). Una mostra que té un tarannà a primera vista gairebé arqueològic, en allò que té de recopilació de les acu-

cintes que després formen part del material que fa servir en els seus films, que també tenen molt d'arqueològic i de collage visual. Un exemple és l'excel·lent *Tira tu reloj al agua (Variaciones sobre una cinegrafa intuïda de José Val de Omar)*, film on homenatja un dels seus autors referent.

Bonet estudiava disseny gràfic als anys setanta quan es va adonar de l'extraordinari poder comunicatiu del cinema experimental i del vídeoart. El va estudiar a fons però també es va arremangar ell mateix per realitzar algunes obres com *V-2* (1974), el seu primer contacte amb el vídeo; *Photomaton* (1976) i *Toma-Vistas* (1978), en format de multiprojecció, i *133* (1978-1979), filmat amb Eugènia Balcells. Des d'aquelles obres pioneres ha plogut molt. Ara treballa en un film, ja presentat en diversos espais però inacabat encara, ja que es configura com un *work in process*. El

rades antologies de treballs visuals que Eugeni Bonet ha desplegat al llarg de l'últim quart de segle en museus i centres d'art contemporani, però també en la recuperació d'aparells de cinema i de les seves *filmescultures*, en les quals utilitzava dispositius obsolets. Bonet confessa la seva fascinació per les antigalles cinematogràfiques, a la recerca de les quals ha dedicat moltes hores al llarg de la seva vida, de vegades "algunes gairebé recollides de les escombraries". Però no només li ha agradat recuperar aparells. "Als Encants comprava quilos de pel·lícula cinematogràfica", diu.

seu títol, *eGolem*, al·ludeix a la novel·la de Gustav Meyrink, *El Golem*, i al film clàssic del mateix nom. "És un film de terror i un film romàntic", el defineix Bonet. En ell, l'autor utilitza imatges de la pel·lícula clàssica, combinades amb imatges dels principals barris jueus de l'Estat espanyol, muntades en fragments curts. Bonet no sap encara quan donarà la pel·lícula per acabada.

Amb motiu de l'exposició, el Macba ha publicat el llibre *Escritos de vista y oído*, una àmplia recopilació de 24 textos i articles d'Eugeni Bonet, que, de fet, actua com un àmbit més de l'exposició. *

Sis cicles

L'exposició 'L'ull escolta', que es pot veure fins al 31 d'agost i comissariada per Valentín Roma, reconstrueix sis cicles de cinema i vídeo, comissariats per Eugeni Bonet. Vídeo, cinema i televisió s'entrelliguen en aquests cicles, entre les quals s'inclouen obres d'autors com Ant Farm, Joan Jonas, Ester Xargay, Javier Codesal, Muntadas, Martha Rosler i Pasolini.

Eugeni Bonet, amb una de les seves 'andròmines' cinematogràfiques que exposa al Macba
JUANMA RAMOS

Art